

ศาสตร์แห่งการเข้าใจตนเองและผู้อื่น เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพในการดำเนินชีวิต

หมอบขานบ้าน

ทัศนศึกษา

ตำราจิตวิทยา
สำหรับนิสิต นักศึกษา
ระดับอุดมศึกษา
และประชาชนทั่วไป

จิตวิทยาบุคลิกภาพ

ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ : รูเรา รูเขา /
BF598.5 ค243ท 2561 ฉ.5
9 781160 110100
Barcode *10047732*
ห้องสมุดวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.ศรีเรือน แก้วกังวาล

สารบัญ

คำนำสำนักพิมพ์

คำปรารภของผู้เขียน (ในการพิมพ์ครั้งที่ 15)

ภาคที่ 1 : การศึกษาบุคลิกภาพแบบวิทยาศาสตร์

แนวตะวันตก	1
คำเกริ่น	3
คำนิยามของคำว่า “บุคลิกภาพ”	7
ทฤษฎีบุคลิกภาพ : ความนำ	9
กลุ่มที่ 1 : แนวคิดจิตวิเคราะห์	13
1. ซิกมันด์ ฟรอยด์	15
1. ชีวิตประวัติ	16
2. แนวคิดที่สำคัญ	17
(ก) จิตใต้สำนึก	17
(ข) โครงสร้างบุคลิกภาพ	20
(ค) ขั้นตอนการพัฒนาบุคลิกภาพ	22
(ง) ลักษณะตาชั่ง	25
(จ) ความหวาดกังวล	27
(ฉ) Ego และกลวิธีป้องกันตัว	28
2. คาร์ล กุสตาฟ จุง	33
1. ชีวิตประวัติ	34
2. แนวคิดที่สำคัญ	35
(ก) โครงสร้างบุคลิกภาพ	35
(ข) Self	36

(ค) Attitude	37
(ง) Functions	37
(จ) ความเกี่ยวพันระหว่างระบบต่าง ๆ ในบุคลิกภาพ	38
(ฉ) กฎแห่งความสมดุล	39
(ช) จุดหมายสูงสุดของการพัฒนาบุคลิกภาพ	40
(ซ) ขั้นตอนการพัฒนาบุคลิกภาพ	41
3. อัลเฟรด แอดเลอร์	45
1. ชีวิตประวัติ	46
2. แนวคิดที่สำคัญ	47
(ก) ความปรารถนามีปมเด่น	47
(ข) ปมด้อย	47
(ค) ความสนใจสังคม	48
(ง) วิธีชีวิต	49
(จ) ประสบการณ์วัยเด็ก	49
4. แอริค เอช. แอริคสัน	53
1. ชีวิตประวัติ	54
2. แนวคิดที่สำคัญ	56
(ก) ทฤษฎี Psychosocial Stage 8 ขั้นตอน	56
(ข) พลังอีโก้	67
(ค) วิธีการศึกษาบุคลิกภาพแบบ Psychohistorical Method	70
5. แฮร์รี สแตค ซัลลิแวน	75
1. ชีวิตประวัติ	76
2. แนวคิดที่สำคัญ	78
(ก) โครงสร้างของบุคลิกภาพ	78
(ข) ทฤษฎีขั้นตอนพัฒนาการของซัลลิแวน	81
(ค) ลักษณะบุคลิกภาพเกิดอย่างไร	86
(ง) แบบแห่งบุคลิกภาพ	87

6. คาเรน ฮอร์นาย	93
1. ชีวิตประวัติ	94
2. แนวคิดที่สำคัญ	94
(ก) ความหวาดกังวลพื้นฐาน	95
(ข) ความต้องการ 10 ประการ	96
(ค) ความเป็น “ตน”	98
7. แอริค ฟรอมม์	101
1. ชีวิตประวัติ	102
2. แนวคิดที่สำคัญ	102
(ก) ความอ้างว้างเดียวดาย	103
(ข) ความต้องการ (Basic Needs)	104
(ค) ความขัดแย้ง	105
(ง) อิทธิพลของสังคม	105
(จ) องค์ประกอบในการสร้างบุคลิกภาพ	109
กลุ่มที่ 2 : แนวคิดมนุษยนิยม	113
8. อับราฮัม มาสโลว์	115
1. ชีวิตประวัติ	116
2. แนวคิดที่สำคัญ	118
(ก) แรงจูงใจ	119
(ข) คำอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติมนุษย์	124
9. คาร์ล โรเจอร์ส	135
1. ชีวิตประวัติ	137
2. แนวคิดที่สำคัญ	141
(ก) ตัวตนของบุคคล	141
(ข) จุดรวมของประสบการณ์	146
(ค) เป้าหมายในชีวิตของบุคคล	147
(ง) บุคลิกภาพวิวัฒนะ	148
(จ) พัฒนาการความคิดนี้เกี่ยวกับตนเอง	150

(ฉ) จิตใต้สำนึก	151
(ช) ชีวิตที่ดี	151
กลุ่มที่ 3 : แนวคิดพฤติกรรมนิยม	157
10. บี. เอฟ. สกินเนอร์	159
1. ชีวิตประวัติ	161
2. แนวคิดที่สำคัญ	163
(ก) การเรียนรู้แบบลงมือกระทำและการเสริมแรง	163
(ข) การศึกษาจากการสร้างสถานการณ์ในห้องทดลอง	164
(ค) สิ่งเร้าและการเสริมแรง	164
(ง) มนุษย์มีศักยภาพแห่งการเรียนรู้	165
(จ) การปรับพฤติกรรมและบุคลิกภาพ	165
3. การเรียนรู้แบบลงมือกระทำ	167
(ก) สิ่งเร้าและการตอบสนอง (S-R)	167
(ข) ใช้วิธีการทดลองเป็นแนวทางสู่ข้อสรุป	168
(ค) การทดลองของสกินเนอร์	169
(ง) พฤติกรรมแบบถูกเร้าให้กระทำและ พฤติกรรมแบบลงมือกระทำ	170
(จ) การเสริมแรง-ตัวเสริมแรง	171
(ฉ) วิธีการให้การเสริมแรง	172
(ช) การตัดพฤติกรรม	173
(ซ) การเสริมแรงขั้นหัตถิยภูมิ	174
กลุ่มที่ 4 : แนวคิดลักษณะนิสัย	177
11. เฮนรี เอ. เมอร์เรย์	179
1. ชีวิตประวัติ	181
2. แนวคิดที่สำคัญ	184
(ก) โครงสร้างของบุคลิกภาพ	184
(ข) พลวัตของบุคลิกภาพ	186
(ค) พัฒนาการบุคลิกภาพ	197
(ง) การสังเกต-เครื่องมือที่ดีที่สุดในการวิจัย	202
(จ) แบบทดสอบบุคลิกภาพ TAT	203

12. กอร์ดอน เอ็ม. อัลล์พอร์ต	207
1. ชีวิตประวัติ	209
2. แนวคิดที่สำคัญ	210
(ก) เทรท : โครงสร้างของบุคลิกภาพและ พลวัตของบุคลิกภาพ	210
(ข) เทรทร่วมและเตรทเฉพาะตัวบุคคล	210
(ค) ศูนย์กลางเตรทเฉพาะตัวบุคคล	211
(ง) The Proprium	212
(จ) วุฒิมภาวะหรือบุคลิกภาพวิวัฒนะ	216
(ฉ) วิถีชีวิต	217
(ช) การพัฒนาสังคม	218
(ซ) คุณค่าของศาสนา	218
(ฌ) การวัดบุคลิกภาพ	218
(ญ) ความสำคัญของภาษาที่ไม่ใช่ภาษาถ้อยคำ	220
(ด) ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการวิจัย	221
13. เรย์มอนด์ บี. แคทเทิลล์	225
1. ชีวิตประวัติ	226
2. แนวคิดที่สำคัญ	229
(ก) ความหมายของบุคลิกภาพและการทำนายบุคลิกภาพ	229
(ข) โครงสร้างของบุคลิกภาพ : เทรท	230
(ค) Source Traits 16 ลักษณะ	234
(ง) แนวความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบ ...	240
(จ) แหล่งของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ ของแคทเทิลล์	244
(ฉ) การศึกษาด้านพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม	245
14. ฮันส์ ไอแซงค์	251
1. ชีวิตประวัติ	252
2. แนวคิดที่สำคัญ	254

(ก) จิตวิทยาบุคลิกภาพและจิตวิทยาการทดลอง	254
(ข) คำจำกัดความของบุคลิกภาพ	254
(ค) มิติบุคลิกภาพ 2 มิติใหญ่	256
(ง) มิติที่ 3 ของบุคลิกภาพ : Psychoticism	256
(จ) สถิติปัญญา	258
(ฉ) แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ	258
กลุ่มที่ 5 : แนวคิดปัญญานิยม	261
15. จอร์จ เคลลี	263
1. ชีวประวัติ	264
2. แนวคิดที่สำคัญ	266
(ก) มนุษย์ทุกคนคือนักวิทยาศาสตร์ผู้สร้างโครงสร้าง	266
(ข) การตีความหมายจากโครงสร้าง	269
(ค) สองขั้วของโครงสร้าง	269
(ง) เทคนิคการวัดบุคลิกภาพในการทำจิตบำบัด	270
(จ) The Role Construct Repertory Test (RCRT)	270
(ฉ) การทดลองใช้ RCRT ของบีร์ (1955)	274
(ช) การนำ RCRT ไปใช้ในเชิงคลินิก	275
(ซ) จิตบำบัดและบทบาทสมมุติ	276
16. อัลเบิร์ต แอลลิส	281
1. ชีวประวัติ	282
2. แนวคิดที่สำคัญ	283
(ก) ธรรมชาติพื้นฐานของมนุษย์ : ฐานแนวคิดของการบำบัดแบบ Rational Emotive Therapy (RET)	283
(ข) ทฤษฎี A-B-C และ RET	285
(ค) จิตบำบัดแบบ RET	288
(ง) ฐานทางชีวภาพ	289
คำลงท้ายภาคที่ 1 : ความหลากหลายของทฤษฎีบุคลิกภาพ	293

ภาคที่ 2 : การศึกษาบุคลิกภาพแบบศิลปศาสตร์ :

แนวตะวันตกผสมตะวันออก 295

คำเกริ่น 297

- วรรณกรรมและทฤษฎีบุคลิกภาพ 299

- ชีวิตประวัติและการวิเคราะห์บุคลิกภาพ 301

- ปรัชญาและทฤษฎีบุคลิกภาพ 301

- ศาสตร์และการพัฒนาบุคลิกภาพ 302

เรื่องที่ 1 : ตำนานคดีของชาวกรีกและบุคลิกภาพ 305

- การก่อเกิดและความเป็นมาของตำนานคดีของชาวกรีกที่ควรทราบ 305

- เนื้อความทั่วไปในตำนานคดีของชาวกรีก 309

- สารประโยชน์ที่เกิดจากตำนานคดีของชาวกรีก 314

- ขนบธรรมเนียมกรีกบางอย่างที่ควรเข้าใจ 320

- เรื่อง 5 เรื่อง ที่เลือกคัดจากตำนานคดีของชาวกรีก 325

1. นาร์ซิสซัส 326

2. มีเดีย 330

3. เอติปัส 343

4. อีเลกตรา 352

5. ไชคี 367

เรื่องที่ 2 : วิเคราะห์ตัวละครในวรรณกรรมตัวอย่าง 379

- การเลือกวรรณกรรมมาวิเคราะห์ในเชิงจิตวิทยา 379

- การเลือกทฤษฎีจิตวิทยามาใช้วิเคราะห์วรรณกรรม 382

- แนะนำนวนิยายที่นำมาวิเคราะห์ 383

1. ทรัพย์ในดิน 385

2. ผู้อพยพ 419

3. บ้านชนน 457

เรื่องที่ 3 : การวิเคราะห์บุคลิกภาพจากชีวประวัติ อดอล์ฟ ฮิตเลอร์	473
เรื่องที่ 4 : ธรรมชาติมนุษย์ตามแนวคิด Existentialism	493
เรื่องที่ 5 : การพัฒนาบุคลิกภาพแนวพระพุทธศาสนา	501
- ตอนที่ 1 : สติปัญญาฐาน 4	503
- ตอนที่ 2 : สมาธิ	510
- ตอนที่ 3 : ชั้นที่ 5 จริต 6 และมงคลสูตร	525
คำลงท้าย	538
บรรณานุกรม	542
ดรชชนันต์เรื่อง	545
- ภาษาไทย	545
- ภาษาอังกฤษ	550